

ONTWERPBESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit : 7 juni 2019
Onderwerp : Wet natuurbescherming – 2019-002181 - gemeente Duiven
Activiteit : Realisatie en exploitatie windturbines op de waterzuiverings-
installatie Nieuwgraaf InnoFase te Duiven
Verlenen/weigeren : Verlenen ontheffing
Aanvrager : Windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven
Zaaknummer : 2019-002181

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Waterschap Rijn en IJssel, Postbus 148, 7000AC te Doetinchem, hierna te noemen de aanvrager, van 13 februari 2019, om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 13 februari 2019 ontvingen wij een aanvraag van Windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming voor de volgende soorten, zoals weergegeven in tabel 1:

Tabel 1: Vogel- en vleermuissoorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd

Soort	Vallend onder
Bergeend	Vogelrichtlijn
Blauwe reiger	Vogelrichtlijn
Boomklever	Vogelrichtlijn
Boomkruiper	Vogelrichtlijn
Braamsluiper	Vogelrichtlijn
Brandgans	Vogelrichtlijn
Buizerd	Vogelrichtlijn
Dodaars	Vogelrichtlijn
Ekster	Vogelrichtlijn
Fitis	Vogelrichtlijn
Gaai	Vogelrichtlijn
Geelgors	Vogelrichtlijn
Gekraagde roodstaart	Vogelrichtlijn
Goudplevier	Vogelrichtlijn
Grasmus	Vogelrichtlijn
Graspieper	Vogelrichtlijn
Grauwe gans	Vogelrichtlijn
Groenling	Vogelrichtlijn
Grote bonte specht	Vogelrichtlijn
Grote Canadese gans	Vogelrichtlijn
Grote zaagbek	Vogelrichtlijn
Grote Zilverreiger	Vogelrichtlijn
Grutto	Vogelrichtlijn
Heggenmus	Vogelrichtlijn
Holenduif	Vogelrichtlijn
Houtduif	Vogelrichtlijn
Kauw	Vogelrichtlijn
Kemphaan	Vogelrichtlijn
Kievit	Vogelrichtlijn
Kleine karekiet	Vogelrichtlijn
Kleine zwaan	Vogelrichtlijn
Knobbelzwaan	Vogelrichtlijn
Kokmeeuw	Vogelrichtlijn
Kolgans	Vogelrichtlijn
Koolmees	Vogelrichtlijn
Krakeend	Vogelrichtlijn
Kuifeend	Vogelrichtlijn
Meerkoet	Vogelrichtlijn
Merel	Vogelrichtlijn
Nijlgans	Vogelrichtlijn
Nonnetje	Vogelrichtlijn
Pijlstaart	Vogelrichtlijn
Pimpelmees	Vogelrichtlijn
Putter	Vogelrichtlijn
Rietgors	Vogelrichtlijn
Rietzanger	Vogelrichtlijn
Roek	Vogelrichtlijn
Roodborst	Vogelrichtlijn

Roodborsttappuit	Vogelrichtlijn
Scholekster	Vogelrichtlijn
Slobeend	Vogelrichtlijn
Smient	Vogelrichtlijn
Spreeuw	Vogelrichtlijn
Staartmees	Vogelrichtlijn
Stormmeeuw	Vogelrichtlijn
Tijftjaf	Vogelrichtlijn
Tuinfluit	Vogelrichtlijn
Tureluur	Vogelrichtlijn
Veldleeuwerik	Vogelrichtlijn
Vink	Vogelrichtlijn
Waterhoen	Vogelrichtlijn
Wilde eend	Vogelrichtlijn
Winterkoning	Vogelrichtlijn
Wintertaling	Vogelrichtlijn
Witte kwikstaart	Vogelrichtlijn
Wulp	Vogelrichtlijn
Zanglijster	Vogelrichtlijn
Zilvermeeuw	Vogelrichtlijn
Zwarte kraai	Vogelrichtlijn
Zwartkop	Vogelrichtlijn
Gewone dwergvleermuis	Habitatrichtlijn
Laatvlieger	Habitatrichtlijn
Ruige dwergvleermuis	Habitatrichtlijn

De ontheffing wordt aangevraagd in verband met de realisatie van Windpark Nieuwgraaf-InnoFase Duiven. Het windpark bestaat uit twee windturbines die ten noorden van Duiven, langs de A12 op het terrein van de zuiveringsinstallatie van Waterschap Rijn en IJssel zullen worden geplaatst (zie figuur 1 in bijlage 1 voor een overzicht van het plangebied).

De aanvraag met onderliggende rapporten maakt deel uit van deze ontheffing.

Voor deze activiteit is niet eerder een ontheffing voor soortenbescherming in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) aangevraagd. Er wordt tevens een vergunning aangevraagd in het kader van de Wnb, omdat in de "*Rapportage soortbescherming InnoFase te Duiven, Econsultancy, Rapportnummer: 17-099*", verder te noemen "*Rapportage soortbescherming*", geconstateerd is dat er mogelijk een negatief effect te verwachten is van het initiatief op Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen, met name op het nabijgelegen Natura2000-gebied "Rijntakken".

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland;

gelet op artikel 3.3, lid 1 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten) en 3.8, lid 1 en 5 (Habitatrichtlijnsoorten), van de Wet natuurbescherming;

HEBBEN BESLOTEN

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Waterschap Rijn en IJssel, Postbus 148, 7000AC te Doetinchem, van de overtredingen van het verbod op het opzettelijk doden van de hieronder in tabel 2 genoemde vogelsoorten (artikel 3.1, eerste lid, Wnb) en vleermuissoorten (artikel 3.5, eerste lid, Wnb) in verband met het bouwen en in gebruik nemen van twee windturbines, in het gebied ten noorden van Duiven, langs de A12, zoals weergegeven in figuur 1 in bijlage 1.

De ontheffing geldt voor de volgende soort(en), verbodsbepaling(en) en wettelijke belang(en) zoals hieronder weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang ¹
Bergeend	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Blauwe reiger	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Boomklever	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Boomkruiper	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Braamsluiper	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Brandgans	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Buizerd	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Dodaars	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Ekster	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Fitis	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Gaai	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Geelgors	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Gekraagde roodstaart	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Goudplevier	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grasmus	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Graspieper	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grauwe gans	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Groenling	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote bonte specht	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote Canadese gans	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote zaagbek	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote Zilverreiger	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grutto	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Heggemus	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Holenduif	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Houtduif	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kauw	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kemphaan	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kievit	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kleine karekiet	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kleine zwaan	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Knobbelzwaan	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kokmeeuw	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kolgans	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Koolmees	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Krakeend	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kuifeend	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Meerkoet	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Merel	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Nijlgans	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Nonnetje	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Pijlstaart	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Pimpelmees	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A

Putter	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Rietgors	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Rietzanger	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Roek	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Roodborst	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Roodborsttappuit	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Scholekster	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Slobeend	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Smient	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Spreeuw	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Staartmees	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Stormmeeuw	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Tijftjaf	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Toendrarietgans	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Tuinfluitier	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Tureluur	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Veldleeuwerik	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Vink	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Waterhoen	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Wilde eend	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Wilde zwaan	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Winterkoning	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Wintertaling	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Witte kwikstaart	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Wulp	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zanglijster	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zilvermeeuw	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zwarte kraai	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zwartkop	Artikel 3.1 lid 1 Wnb	Het opzettelijk doden van vogels	A
Gewone dwergvleermuis	Artikel 3.5 lid 1 Wnb	Het doden van vleermuizen	B
Laatvlieger	Artikel 3.5 lid 1 Wnb	Het doden van vleermuizen	B
Ruige dwergvleermuis	Artikel 3.5 lid 1 Wnb	Het doden van vleermuizen	B

Belangen:

- A. Vogelrichtlijn, artikel 3.3, lid 4, sub b1 en b4 Wnb,
 - 1° in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 4° ter bescherming van flora of fauna.
- B. Habitatrichtlijn, artikel 3.8, lid 5, sub b1 en b3, Wnb,
 - 1° in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 3° in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden/voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- De ontheffing geldt voor de locatie, zoals aangegeven op figuur 1 in bijlage 1.
- De ontheffing is geldig vanaf de datum van publicatie van het definitief besluit (begin van de aanlegfase) tot 1 juli 2050 (einde van de exploitatiefase).
- De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen, zoals weergegeven in tabel 2.
- De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland, indien er verbodsbepalingen worden overtreden of beschermde soorten worden aangetroffen, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er onverwachte negatieve effecten optreden van de activiteiten. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-002181.
- Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-002181.
9. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige^[1] op het gebied van de soorten uit tabel 1.
10. Een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding dient door de ontheffinghouder samen met de in voorschrift 6 genoemde startmelding te worden aangeleverd aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-002181. In de opdrachtbevestiging dient tenminste de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te staan.
11. De ecologisch deskundige dient alle bevindingen tijdens de ecologische begeleiding bij te houden in een logboek en heeft deze beschikbaar op de projectlocatie. Het logboek wordt door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de ecologische begeleiding aan de provincie Gelderland verstrekt, via post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2019-002181. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd met duidelijke foto's, hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke soorten op welke locatie zijn waargenomen.

Specifieke voorschriften

12. De werkzaamheden starten niet eerder dan nadat door een ecologisch deskundige¹ vooraf in het veld een controle is uitgevoerd, waaruit blijkt dat er geen nesten in gebruik zijn of andere beschermde soorten in het plangebied gedood en/of verstoord kunnen worden.

^[1] De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

BEOORDELING

Project

In de aanvraag beschreven project

De ontheffing wordt aangevraagd in verband met de realisatie van windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven. Het windpark bestaat uit 2 windturbines gelegen parallel aan de A12, circa 3 kilometer ten noorden van de kern van Duiven (zie figuur 1, bijlage 1). De onderlinge afstand tussen de masten van de turbines bedraagt ongeveer 425 meter.

Ten noordwesten van het plangebied is de rivier de IJssel gelegen met bijbehorende uiterwaarden. De uiterwaarden van de IJssel bestaan voor een groot gedeelte uit Natura2000-gebied "Rijntakken". Ten zuiden van het plangebied is de A12 gelegen. De directe omgeving wordt verder gekenmerkt door het industrieterrein ten zuiden van het plangebied en agrarische percelen ten noorden en oosten daarvan.

De aanvraag betreft de bouw en het gebruik van het windpark en behelst het volgende:

- bouwrijp maken (met name grondverzet en bomenkap) van de bouwplaatsen;
- plaatsen van twee windturbinefundamenten;
- aanleg kabelsystemen om opgewekte elektriciteit naar een inkoopstation te transporteren;
- plaatsen van twee windturbines met elk een vermogen van ca. 2,5 MW en drie bladen per rotor;
- per windturbine in gebruik hebben van een kraanopstelplaats, inclusief eventueel benodigde hulpconstructies (damwand/kering).

De afmetingen van de windturbines zijn als volgt:

Onderdeel	Hoogte (meter vanaf maaiveldhoogte)
Ashoogte boven maaiveld	Minimaal 110 m - maximaal 140 m
Rotordiameter	Minimaal 120 m - maximaal 142 m
Tiphoogte (ashoogte + halve rotordiameter; boven maaiveld)	Minimaal 170 meter en maximaal 211 m
Onderlinge afstand tussen de masten	Circa 425 meter tussen turbine 1 en 2

De windturbines worden, bij uitvoering van het voorkeursalternatief, geplaatst op de volgende coördinaten:

	X-coördinaat	Y-coördinaat
Windturbine 1 noordelijk	197.213,351	442.993,247
Windturbine 2 zuidelijk	197.578,876	442.821,962

Voor de plaatsing van de windturbines zullen houtopstanden worden gekapt, grond worden vergraven, toegangswegen en kraan-opstelplaatsen worden aangelegd.

Onderzoek

In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek

Het natuuronderzoek soortenbescherming is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij het plangebied. Het veldbezoek is afgelegd op 1 mei 2018. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van "expert judgment" nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten ervoor kunnen komen op het plangebied. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

Het natuuronderzoek soortenbescherming is een toets van de ecologische potenties van het plangebied. Voor vogels en vleermuizen is een ecologische inventarisatie uitgevoerd met meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Voor de broedvogels zijn conform de werkwijze van Stelsel Natuur en Landschap (SNL) 5 veldrondes uitgevoerd in de periode van april t/m juli 2018. Tijdens de veldrondes is het plangebied zelf en circa 1,5 km rondom het plangebied onderzocht om een goed beeld te krijgen

van de soorten en de aantallen van de broedvogels. Tevens is op deze manier bepaald of jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn die tijdens de aanlegfase van het windpark verloren kunnen gaan.

De potentiële negatieve effecten van de voorgenomen plannen op niet-broedvogels zijn bepaald aan de hand van 5 wintertellingen in de periode oktober tot en met november 2018, tezamen met gegevens uit literatuur en verspreidingsgegevens, waarbij getoetst wordt aan de staat van instandhouding met behulp van het "1%-criterium". Naast de resultaten van de zelf uitgevoerde tellingen, is tevens gebruik gemaakt van tellingen van SOVON in het kader van "Meetnet Watervogels" in telgebied RG2121.

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober 2018 in totaal vier veldbezoeken uitgevoerd. In de periode half mei tot half juli kunnen kraamverblijfplaatsen geïdentificeerd worden en is in beeld gebracht hoeveel het plangebied gebruikt wordt door vleermuizen om te foerageren. In de periode half augustus tot eind september kan paargedrag geïdentificeerd worden en kunnen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis worden aangetoond, waardoor een beeld gevormd is over de functie van het plangebied voor verblijvende en doortrekkende ruige dwergvleermuizen. Daarnaast is onderzoek gedaan naar vliegroutes van vleermuizen, waaronder vliegroutes van de winterverblijfplaats naar de zomerverblijfplaatsen, omdat die relevant zijn voor de mate van risico's van aanvaringsslachtoffers. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of nachtelijke uren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 2017).

Tabel 3: Overzicht van de inventarisatierondes ten behoeve van het vleermuisonderzoek uitgevoerd in het plangebied.

Datum	Ronde	Start	Eind	Weer
8 juni 2018	avondronde	21:40	00:30	Droog 18°C
6 juli 2018	avondronde	21:45	00:30	Droog 22°C
20 augustus 2018	avondronde	20:45	23:00	Droog 17°C
10 september 2018	avondronde	19:50	22:15	Droog 16°C

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid in combinatie met een batlogger. Aan de hand van de gegevens verkregen in het veldonderzoek, tezamen met gegevens uit literatuur en verspreidingsgegevens, is een risicoanalyse per soort uitgevoerd worden, waarbij getoetst is aan de staat van instandhouding met behulp van het "1%-criterium". Met behulp van deze analyse is bepaald of een significante verstoring op vaste rust- en verblijfplaatsen, foeragerende vleermuizen en/of doortrekkende vleermuizen optreedt.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Uit het ecologische onderzoek komt naar voren dat beschermde soorten van flora, ongewervelden, amfibieën, vissen en reptielen niet voorkomen in of in directe nabijheid van het plangebied, omdat het plangebied niet geschikt is als leefgebied voor deze beschermde soorten. Ook is het plangebied niet geschikt voor grondgebonden zoogdieren, als steenmarter, bever en otter.

Tijdens de inventarisatierondes naar de aanwezigheid van vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen waargenomen. Er zijn wel exemplaren foeragerend en vliegend waargenomen. De specifieke waarnemingen zijn opgenomen in tabel 4.

Tabel 4: Aantal waargenomen exemplaren van de gewone en ruige dwergvleermuis en van de laagvlieger.

	Verblijfplaatsen	Foerageergebied	Vliegroute	Migratie
Gewone dwergvleermuis	0	10	21	0
Ruige dwergvleermuis	0	1	2	0
Laatvlieger	0	0	4	0

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Langs de begrenzing van de bebouwde kom kunnen dit zijn:

buizerd, huismus, roek, sperwer, steenuil, kerkuil grote gele kwikstaart en slechtvalk. Huismus en slechtvalk komen niet voor in het plangebied, waardoor negatieve effecten op een broedlocatie van de huismus en slechtvalk zijn uitgesloten. De andere soorten komen wel voor in de omgeving.

Lokale broedvogels

Rondom het plangebied zijn verschillende broedende vogels waargenomen. In tabel 5 is per habitatype een overzicht van vogels met nest-indicerend gedrag rondom het plangebied weergegeven.

Tabel 5: Broedvogels in en rondom het plangebied. Indien bepaalde soorten in meerdere habitats broedend zijn waargenomen (bijvoorbeeld in de uiterwaarden en de bosstroken) wordt deze alleen weergegeven in het dichtstbijzijnde habitat.

Vogelsoorten met nest-indicerend gedrag in de onderscheiden leefgebieden		
Bosstroken	Uiterwaarden	Weiland
Boomklever	Aalscholver	Graspieper
Boomkruiper	Braamsluiper	Kievit
Ekster	Geelgors	Krakeend
Fitis	Gekraagde roodstaart	Scholekster
Gaai	Grasmus	Tureluur
Groenling	Kleine karekiet	Veldleeuwerik
Grote bonte specht	Meerkoet	Witte kwikstaart
Heggenmus	Rietgors	
Holenduif	Rietzanger	
Houtduif	Roodborsttapuit	
Kauw	Wilde eend	
Koolmees		
Merel		
Pimpelmees		
Putter		
Roek		
Roodborst		
Spreeuw		
Staartmees		
Tjiftjaf		
Tuinfluit		
Vink		
Winterkoning		
Zanglijster		
Zwarte kraai		
Zwartkop		

Naast de in tabel 5 genoemde soorten zijn ook nog de blauwe reiger, boerenzwaluw, buizerd, fazant, gierzwaluw, grauwe gans, huiszwaluw, kleine mantelmeeuw, knobbelzwaan, kokmeeuw, kolgans, lepelaar, nijlgans, ooievaar, slechtvalk, torenvalk en zilvermeeuw waargenomen. Deze soorten vertoonden echter rondom het plangebied geen nest-indicerend gedrag.

In de ruimere omgeving van het plangebied (tot 5 kilometer) zijn geen kolonies bekend van koloniebroeders als bijvoorbeeld de blauwe reiger, kokmeeuw en lepelaar. Op het plangebied zullen dergelijke soorten dan ook niet incidenteel in grote getalen voorkomen.

Het plangebied ligt tussen de Rijntakken van de IJssel en enkele agrarische percelen. Dit is aantrekkelijk habitat als rust- en/of foerageerplaats voor trekvogels en overwinterende watervogels.

Voorafgaand aan de tellingen is gekeken naar tellingen van SOVON in het kader van Meetnet Watervogels in het tel-vak RG2121, waar het plangebied aan grenst. Dit geeft een beeld van welke soorten tot een afstand van circa 3 kilometer van het plangebied kunnen voorkomen. Aan de hand van de tellingen ter plaatse is in beeld gebracht welke soorten in de directe omgeving van het plangebied voorkomen en welke soorten/hoeveel individuen van een soort vliegbewegingen maken op rotorhoogte van de geplande windturbines. In tabel 6 is een overzicht van de trekvogels en watervogels die in het tel-vak RG2121 zijn waargenomen. In tabel 7 is een overzicht te zien van de soorten, die direct rondom het plangebied zijn waargenomen, het maximum aantal individuen ter plaatse en wordt weergegeven of de soorten tijdens de veldbezoeken vliegbewegingen op rotorhoogte hebben gemaakt.

Tabel 6: Overzicht van wintersoorten die door SOVON in de bredere omgeving van het plangebied zijn waargenomen (conform tellingen van SOVON in het kader van Meetnet Watervogels in het te-lvak RG2121).

Waargenomen soorten nabij het plangebied		
Bergeend	Kievit	Slobeend
Blauwe reiger	Kleine zwaan	Smient
Brandgans	Knobbelswaan	Stormmeeuw
Dodaars	Kokmeeuw	Toendrarietgans
Goudplevier	Kolgans	Tureluur
Grauwe gans	Krakeend	Waterhoen
Grote Canadese gans	Kuifeend	Wilde eend
Grote zaagbek	Nijlgans	Wilde zwaan
Grote zilverreiger	Nonnetje	Wintertaling
Grutto	Pijlstaart	Wulp
Kemphaan	Scholekster	Zilvermeeuw

Tabel 7: Overzicht van de waargenomen wintervogels in de directe omgeving van het plangebied met maximum aantal individuen en analyse of de soort soms op rotorhoogte vliegt.

Soort	Maximum aantal individuen	Vlucht op rotorhoogte
Aalscholver	13	incidenteel
Blauwe reiger	4	incidenteel
Dodaars	1	nee
Grauwe gans	163	incidenteel
Grote zilverreiger	4	incidenteel
IJsvogel	1	nee
Kokmeeuw	463	incidenteel
Kolgans	122	incidenteel
Krakeend	2	nee
Kuifeend	17	incidenteel
Meerkoet	4	nee
Nijlgans	4	nee
Toendrarietgans	3	incidenteel
Smient	4	incidenteel
Stormmeeuw	12	incidenteel
Wilde eend	23	incidenteel
Wintertaling	2	nee
Wulp	7	nee
Zilvermeeuw	18	incidenteel

In de aanvraag beschreven factoren die effecten kunnen veroorzaken

In het algemeen kunnen de volgende factoren genoemd die effecten kunnen veroorzaken:

- verstoring door de aanwezigheid en beweging van personeel en materieel;
- tijdelijke onbereikbaarheid van leefgebied (door aanleg toegangswegen, opstelplaatsen, materiaalopslag en dergelijke);
- oppervlakteverlies van het (potentiële) leefgebied als gevolg van de plaatsing van de windturbines met bijbehorende voorzieningen;
- verstoring door geluid, licht en trillingen;
- barrièrewerking als gevolg van de fysieke aanwezigheid van draaiende molens;
- sterfte van vogels en vleermuizen door aanvaringen met de windturbines.

Aanlegfase

Effecten op flora, ongewervelden, amfibieën, vissen, reptielen en grondgebonden zoogdieren

Uit het ecologische onderzoek komt naar voren dat effecten op beschermde soorten flora, ongewervelden, amfibieën, vissen en reptielen tijdens de aanlegfase zijn uitgesloten, omdat het plangebied niet geschikt is als leefgebied voor deze beschermde soorten.

Ook is het plangebied niet geschikt voor grondgebonden zoogdieren, zoals steenmarter, bever en otter. Dat betekent dat er geen foerageergebied wordt aangetast en er geen verstoring plaatsvindt. Een eventueel effect op de gunstige staat van instandhouding wordt dan ook uitgesloten. Voor algemene soorten als vos, egel, mol en diverse muizensoorten is het plangebied wel geschikt, maar deze soorten vallen echter onder de provinciale vrijstelling ruimtelijke ontwikkeling.

Effecten op vogels

In het plangebied kunnen diverse vogelsoorten voorkomen, maar er zijn enkel van de roek en de slechtvalk broedplaatsen aanwezig in de buurt van de geplande windturbines.

Samengevat komen de volgende soorten voor in het plangebied:

- Een roekenkolonie, met circa 130 nesten, waargenomen in de bosstrook van de noordelijke bouwlocatie. In het deel van de bosstrook waar de noordelijke windturbine gepland staat, zijn circa 30-40 nesten aanwezig. Negatieve effecten ten aanzien van broedlocaties van de roek zijn dan ook aan de orde. Maatregelen voor het verplaatsen van de roekenkolonie, en een uitgebreide beoordeling van de effecten op de roekenkolonie door de voorgenomen plannen, zijn vastgelegd in een roekenbeschermingsplan (*Econsultancy: rapport roekenbeschermingsplan (6528). InnoFase te Duiven, d.d. 15 oktober 2018*). Voor het verplaatsen van de roekenkolonie is een aparte ontheffing soortenbescherming in procedure, vandaar dat mogelijke negatieve effecten op de roeken in deze ontheffing niet meer uitgebreid worden behandeld.
- Op één van de torens van het nabijgelegen afvalverwerkingsbedrijf is een slechtvalkkast met een actief broedpaar aanwezig. Door de voorgenomen plannen zal deze nestlocatie niet verstoord worden in de aanlegfase. Ingeschat wordt dat de kans op een aanvaring van een slechtvalk met een windturbine in de gebruiksfase zeer laag is. Dit op basis van de ervaring dat er al drie windmolens in de omgeving staan, wat het slechtvalk-paar niet heeft gehinderd zich te vestigen in het gebied. De turbines komen in het vaste leefgebied van de slechtvalk te liggen, waardoor deze individuen precies weten waar ze staan. Daarnaast is de slechtvalk een uitzonderlijk behendige vlieger, die niet zomaar tegen een windmolen aan vliegt (o.a. 25 Jahre Arbeitsgemeinschaft Wanderfalkenschutz AGW Nordrhein Westfalen, Dusseldorf, 2014).

Verstoring in zowel de aanleg- en de gebruiksfase is redelijkerwijs uit te sluiten.

In de omgeving van het plangebied, met name langs de begrenzing van de bebouwde kom kunnen buizerd, sperwer, steenuil, kerkuil en grote gele kwikstaart voorkomen. Tijdens de veldbezoeken zijn deze soorten niet waargenomen, waardoor verstoring in aanleg- en gebruiksfase redelijkerwijs is uit te sluiten.

Wanneer er buiten het broedseizoen wordt gewerkt, zijn er tijdens de aanleg van het windpark geen effecten op verblijfplaatsen van vogels (behalve die van de roek, waarin is voorzien in een aparte ontheffing). Indien er toch in het broedseizoen gewerkt moet worden, wordt er eerst een veldcheck uitgevoerd en zal, voorafgaand aan het broedseizoen, het gebied ongeschikt worden gemaakt (verwijderen van de aanwezige vegetatie) om te voorkomen dat er alsnog vogels tot broeden komen. Tijdens de aanlegfase zal er volgens een ecologisch werkprotocol gewerkt worden.

Effecten op vleermuizen

Voor de windturbines hoeven geen gebouwen te worden gesloopt, zodat er geen gebouw-gebonden verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen (die verblijfplaatsen komen overigens ook niet voor in het plangebied). Er worden wel bomen gekapt, maar aangezien deze bomen buiten de paartijd worden gekapt en er niet te verwachten is dat deze bomen als winterverblijf worden gebruikt, is verstoring van verblijfplaatsen tijdens de aanlegfase uitgesloten. Tevens blijven voldoende houtopstanden over, om te kunnen dienen als vervangende verblijfplaatsen.

Geconcludeerd wordt dat er tijdens de aanlegfase geen verbodsbepalingen van de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb worden overtreden.

Tijdens de aanlegwerkzaamheden zal de zorgplicht in acht worden genomen.

Exploitatiefase

Tijdens de exploitatiefase kunnen er effecten optreden in de vorm van verstoring, barrièrewerking en aanvaringsslachtoffers als gevolg het draaien van de rotorbladen. Er treden enkel effecten op ten aanzien van vogels en vleermuizen, aangezien andere beschermde soortengroepen in het plangebied niet voorkomen, anders dan soorten waarvoor vrijstelling van toepassing is in het kader van ruimtelijke ingrepen. Effecten op de roek worden in het kader van de andere ontheffing meegenomen.

Verstoring

Ten gevolge van het geluid, de verlichting, de beweging en/of de fysieke aanwezigheid van (draaiende) windturbines kan de kwaliteit van het leefgebied van vogels en vleermuizen aangetast worden. Gezien de nabije ligging van de A12, een verbrandingsoven en een afvalwaterzuiveringsinstallatie in het plangebied, wordt het verstorende geluidseffect van deze infrastructuur veel groter geacht dan het geluidseffect van de te plaatsen windturbines tijdens de gebruiksfase. Dit betekent dat ervan uitgegaan wordt dat de windturbines niet tot extra geluidsoverlast voor de aanwezige dieren zullen leiden.

Een effect op vogels en vleermuizen als gevolg van objectverlichting op de windturbines kan worden uitgesloten, aangezien blijktens onderzoek¹ bij andere verlichte objecten als vuurtorens, zendmasten en windturbines een negatief effect van verlichting op vogels niet kon worden waargenomen. Uit beschikbare onderzoeken en kennis komt naar voren dat luchtvaartverlichting op windturbines ook niet leidt tot extra risico's voor vleermuizen. Er is derhalve geen sprake van verstoring van vogels en vleermuizen als gevolg van licht.

De effecten van beweging en fysieke aanwezigheid van de turbines voor vogels en vleermuizen zullen zich meer uiten in de vorm van barrièrewerking en aanvaringsslachtoffers. Deze aspecten worden hieronder behandeld.

Barrièrewerking

Vogels

In algemene zin is er sprake van een effectieve barrière als vogels door een windparkopstelling hun voedsel- of rustgebied niet of moeilijk kunnen bereiken. In de "*Rapportage soortbescherming*" wordt geconcludeerd dat er voldoende ruimte voor vogels overblijft tussen de windturbines om er ongehinderd doorheen en onderdoor te vliegen. Tussen de beide turbines is er gezien de afmetingen van de rotorbladen, minimaal ca. 300 meter ruimte om doorheen te vliegen en is er 50-70 meter ruimte onder de rotorbladen.

¹ Lensink & Dirksen 1998, Lensink & van de Valk, 2010 en Lensink & van der Valk, 2013.

Het geeft aan dat de mate van omvliegen als gevolg van de windturbines gering is, zodat vogels zonder extra energetische uitgaven toch heen en weer kunnen vliegen tussen rustgebied en foerageergebieden. Een negatief effect van barrièrewerking naar voedsel- en rustgebied als gevolg van de bouw van de windturbines is dan ook uitgesloten.

Vleermuizen

Voor vleermuizen geldt dat het aantal waargenomen exemplaren in het plangebied beperkt is en dat er geen sprake is van vliegroutes, bijvoorbeeld langs lijnvormige elementen als houtwallen en bomenrijen, door de geplande opstelling van de turbines. Hierdoor is er geen sprake van een barrièrewerking.

Aanvaringslachtoffers

Uit de Natuurtoets blijkt dat er tijdens de exploitatiefase aanvaringsslachtoffers onder vogels en vleermuizen kunnen optreden. Dit betreft een overtreding van artikel 3.1 lid 1 van de Wnb (doden van soorten van de Vogelrichtlijn) en art. 3.5 lid 1 van de Wnb (doden van Habitatrichtlijnsoorten) en hiervoor is een ontheffing vereist. Dit zal in de volgende paragrafen worden behandeld.

Aanvaringsslachtoffers vogels

Voor Windpark InnoFase wordt verwacht dat, ondanks de grotere hoogte en rotordiameter, in verhouding tot de referentieparken globaal evenveel aanvaringsslachtoffers per turbine kunnen vallen. Voornamelijk trekvogels, maar ook lokale broedvogels, zijn in vergelijking tot de referentieparken redelijk veel aanwezig rondom het plangebied. Er is echter vanwege het waterzuiveringsbedrijf, het nabijgelegen industrieterrein en de A12 relatief veel achtergrondverlichting aanwezig. Vanwege de aanwezigheid van de waterzuiveringsinstallatie en de nabijgelegen wegen (Roelofshoeweg en N338) met straatverlichting, is de verwachting op basis van expert judgment dat bij Windpark InnoFase maximaal circa 20 vogel-aanvaringsslachtoffers per turbine per jaar zullen vallen. Dit betekent dat voor het nieuwe windpark er maximaal 40 aanvaringsslachtoffers van vogels per jaar zullen vallen.

Effecten op broedvogels

Broedvogels in de omgeving lopen een kans om in aanvaring te komen met de windturbines. Zoals in de "*Rapportage soortbescherming*" is beschreven, is er een groot aantal broedvogelsoorten rondom het plangebied aanwezig. Het betreft zowel zangvogels, weidevogels als akkervogels. Zangvogels lopen vanwege hun vlieggedrag weinig risico om in aanvaring te komen met een windturbine. Daarnaast zijn de plaatselijke broedvogels goed bekend met de gevaren in de omgeving en kunnen hier goed op anticiperen, waardoor weinig slachtoffers vallen. Voor met name de kievit is er wel een verhoogd risico op aanvaringen, vanwege de hoge baltsvluchten in het voorjaar. Voor elke aanwezige broedvogel is een inschatting gemaakt van het aantal aanvaringsslachtoffers per jaar en is met behulp van de 1%-mortaliteitsnorm bekeken of de gunstige staat van instandhouding in het geding komt.

Effecten op niet-broedvogels:

Tijdens de veldbezoeken zijn waarnemingen gedaan aan verschillende trekvogels en watervogels. Niet alle soorten die door SOVON in het tel-vak nabij het plangebied zijn waargenomen, zijn tevens gezien in de directe omgeving van het plangebied. De soorten, die tijdens de 5 veldrondes niet in of rondom het plangebied zijn waargenomen, komen zodanig weinig voor in de buurt van de geplande windturbines, dat effecten op deze soorten op voorhand zijn uit te sluiten. Voor de soorten die wel zijn waargenomen is een berekening uitgevoerd om een voorspelling te doen van het aantal aanvarings-slachtoffers per soort per jaar, waarbij is uitgegaan van een worst-case benadering. Met behulp van deze aantallen is een berekening uitgevoerd op basis van de principes van het Flux-Collision Model van Bureau Waardenburg (Kleyheeg-Hartman *et al.*, 2018) om een maximaal aantal aanvaringsslachtoffers per soort te bepalen.

De volgende aannames zijn gedaan en dienen als parameters voor het Flux-Collision Model:

- 80% van de vogels, die bij de bouwlocaties van de windturbines vliegt, zal bewust om of over de windturbines vliegen;
- Het percentage van de vogelflux door het windpark dat vliegt op de hoogte van de windturbines is afhankelijk per soort en gebaseerd op waarnemingen in het veld;
- In één vlucht worden beide windturbines gepasseerd door de vogels;
- De aanvaringskans van vogels die door het rotorvlak van de turbines vliegen is 1% voor de ganzensoorten en 0,5% voor de andere soorten. Deze aantallen zijn hoger dan in de literatuur wordt aangehouden (Fijn *et al.*, 2007), zodat er sprake is van een worstcase berekening.

Uit het vogelonderzoek is een lijst van vogelsoorten naar voren gekomen die in het plangebied voor (kunnen) komen (zie “*Rapportage soortbescherming*”). Uit deze lijst is af te leiden dat voor 38 van de 72 aangetroffen soorten het geschatte aantal aanvaringsslachtoffers boven de 1 uitkomt. Van die 38 soorten zijn er 5 soorten die zich in een matig ongunstige situatie bevinden. Deze 5 vogelsoorten worden hieronder nader toegelicht.

Tabel 8: Vogelsoorten waarvoor ontheffing is aangevraagd, waarvan de voorspelde jaarlijkse sterfte als gevolg van aanvaring met de te plaatsen windturbines hoger dan 1 ingeschat wordt en die zich tevens in een matig ongunstige situatie bevinden.

Soort	Populatiegrootte	1%-mortaliteitsnorm	Maximaal aantal aanvaringsslachtoffers per jaar	Staat van instandhouding
Graspieper	80.000	366	1 – 2	Matig ongunstig
Kuifeend	230.000	667	3	Matig ongunstig
Roek	53.300	256	1 – 2	Matig ongunstig
Veldleeuwerik	70.000	341	1 – 2	Matig ongunstig
Witte kwikstaart	140.000	721	1 – 2	Matig ongunstig

Uit tabel 8 kan worden afgeleid dat voor 5 soorten waarvoor meer dan 1 slachtoffer per jaar wordt voorzien, de staat van instandhouding weliswaar matig ongunstig is, maar dat het aantal verwachte aanvaringsslachtoffers ver verwijderd is van de 1%-mortaliteitsnorm.

Ondanks het feit dat de genoemde vijf soorten meer dan 1 slachtoffer per jaar kennen en de staat van instandhouding matig ongunstig is, is niet te verwachten dat dit enig effect heeft op de staat van instandhouding. De verwachte extra sterfte als gevolg van aanvaringen met de geplande windmolens ligt een factor 100-300 onder de 1%-mortaliteitsgrens.

Aanvaringsslachtoffers vleermuizen

In 2018 (zie “*Rapportage soortbescherming*”) zijn drie soorten waargenomen, namelijk gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. In tabel 1 is aangegeven dat er ontheffing wordt aangevraagd voor de gewone en ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. In tabel 9 wordt aangegeven hoeveel aanvaringsslachtoffers er jaarlijks worden verwacht. Het aantal aanvaringsslachtoffers per windpark wordt berekend op basis van het relatieve voorkomen per vleermuissoort, vermenigvuldigd met het geschatte aantal aanvaringsslachtoffers per windmolen per jaar. In dit geval wordt het aantal slachtoffers op 5 vleermuizen per jaar per windmolen geschat, dus het totaal aantal slachtoffers zal voor dit windpark 10 bedragen. In tabel 9 is het berekende aantal slachtoffers weergegeven.

Tabel 9: Vleermuissoorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd en het aantal berekende aanvaringsslachtoffers per jaar.

Waargenomen soort	Totaal exemplaren waargenomen tijdens de inventarisatierondes	% van de waarnemingen	Aantal slachtoffers op basis van 5 slachtoffers per windmolen.	Evenredig aantal bij 1%-mortaliteit en 30km ²
Gewone dwergvleermuis	31	82%	8,2	50,2
Ruige dwergvleermuis	3	8%	0,8	27,6
Laatvlieger	4	11%	1,1	3,3
Totaal	38	100%	10	-

Uit tabel 9 kan worden geconcludeerd, dat het aantal aanvaringsslachtoffers ver onder de 1% extra mortaliteit ligt.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

In de aanvraag zijn geen preventieve maatregelen opgenomen om effecten op vogels en vleermuizen te voorkomen.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt is van een gedragscode voor aanleg en inwerking hebben van windmolens.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet voldoende in deze aanvraag zijn opgenomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepalingen

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag genoemd welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier. Er is ontheffing aangevraagd voor de soorten, verboden en belangen zoals opgenomen in tabel 1.

Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek

Vogels

Wij kunnen instemmen met de conclusies uit het onderzoeksrapport van Econsultancy, dat er voor 72 soorten die (mogelijk) voorkomen in de omgeving van het plangebied, een ontheffing is aangevraagd. Voor 38 van deze 72 vogelsoorten worden weliswaar meer dan 1 aanvaringsslachtoffer per jaar verwacht, maar dat het aantal slachtoffers (veel) minder dan 1% van de jaarlijkse, natuurlijke mortaliteit bedraagt. Voor 5 soorten is er naar verwachting meer dan 1 aanvaringsslachtoffer per jaar te verwachten, en wordt de gunstige staat van instandhouding van die 5 soorten als matig ongunstig beschouwd, maar is redelijkerwijs uit te sluiten dat dit een negatief effect heeft op de staat van instandhouding.

Het beeld van beperkte effecten als gevolg van de plaatsing van de twee turbines in windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven komt overeen met andere onderzoeken naar effecten van windmolens: in het binnenland is meestal sprake van diffuse trek (waarbij trekvogels in een breed front overtrekken) en niet van gestuwde trek (waarbij veel vliegbewegingen zijn geconcentreerd in een klein gebied) zoals bij sommige locaties langs de kust. Gezien de locatie van het windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven in het binnenland worden relatief lage aantallen vliegbewegingen van trekvogels verwacht. Dit blijkt ook uit de Nationale windmolen-ricocokaart (deelkaart trekvogels): de hoogste risico's voor trekvogels bevinden zich langs de kust, de randen van het IJsselmeer en de grote rivieren.

Vleermuizen

Uit het vleermuizenonderzoek van Econsultancy blijkt dat het gebied wordt gebruikt ten behoeve van vliegroutes en foerageergebied voor een drietal soorten vleermuizen. Er zijn geen verblijfplaatsen waargenomen ter plekke van de te plaatsen windturbines, zodat de vliegroutes van verblijfplaats naar foerageergebieden niet dichtbij de windturbines lopen. De effecten op de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zullen bij de paragraaf over de staat van instandhouding worden afgewogen of er sprake is van verwachte negatieve effecten.

Bij de inventarisatie van de aanwezige vleermuizen is afgeweken van het zogenaamde vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2017), omdat bij de inventarisatie van vleermuizen in geplande windparken de nadruk niet zozeer ligt bij het vinden van verblijfplaatsen, maar meer op het inventariseren van de aanwezige soorten en aantallen per soort. Ook ligt bij windparken de nadruk meer op inventarisaties in het najaar dan in het voorjaar, waar het protocol vanuit gaat. Wij zijn het eens met deze verlegging van de nadruk van het onderzoek.

Verder zijn wij van mening dat cumulatie met de voorgenomen realisatie van de vergunde, maar nog niet gerealiseerde windparken Nijmegen A15, Groene Delta Nijmegen, Koningsplein en Bijvanck in ogenschouw moet worden genomen. Bij de paragraaf over de staat van instandhouding komen wij daarop terug.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 2. Voor deze soorten en verboden wordt de ontheffing aangevraagd. Dit komt overeen met de aangevraagde soorten en verboden.

Andere bevredigende oplossing

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

De plaatsing van twee windturbines is gepland op het bedrijventerrein waar ook de waterzuiveringsinstallatie is gevestigd. Gezocht is naar plaatsing op het terrein van de eigenaar van de waterzuiveringsinstallatie. De geplande locaties zijn de delen waar nog ruimte is voor plaatsing.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Plaatsing binnen de vrije ruimte van de waterzuivering biedt weliswaar mogelijkheden om de windmolens nog 50-100 meter naar het oosten of naar het zuiden te plaatsen, maar dat geeft geen wijziging van de effecten.

Conclusie

Wij kunnen ons vinden in het voorgestelde alternatief van de opstelling van twee windmolens in het plangebied als gekozen oplossing, omdat deze opstelling in elk geval de mogelijkheden voor vogels om tussen de windturbines door te vliegen, optimaliseert ten opzichte van het alternatief dat de meest noordelijke turbine meer oostelijk wordt geplaatst en de windmolens dichter bij elkaar komen te liggen.

Belang

In uw aanvraag geeft u aan dat u voor het overtreden van de verbodsbepalingen als bedoeld in artikel 3.1, lid 1 en 3.5, lid 1 Wnb, verband houden met de volgende belangen, als bedoeld in artikel 3.3, lid 4, sub b onder 1 Wnb en artikel 3.8, lid 5, sub b onder 3 Wnb.

Het doel van het project is het bouwen en exploiteren van windturbines om daarmee een bijdrage te leveren aan de Nederlandse doelstelling om in 2020 te streven naar 14% energie uit hernieuwbare bronnen. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de beperking van klimaatverandering. Klimaatverandering op haar beurt heeft een grote impact op flora en fauna en uiteindelijk ook op de openbare veiligheid (via duurzame watervoorziening) en volksgezondheid (zoals een toenemende kans op extreem weer). Klimaatverandering betekent ook grotere beperkingen aan het gebruik van koelwater voor de gangbare energieproductie. De bestendigheid van de elektriciteitsproductie - en daarmee ook de openbare veiligheid - kan bij voortzetting van de gangbare energieproductie in het geding komen. De (grootschalige) toepassing van hernieuwbare energie kent deze nadelen niet. Vandaar dat de realisatie van het windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven kan plaatsvinden onder het belang "volksgezondheid of openbare veiligheid". Daarnaast geldt dat door het initiatief voor het milieu wezenlijk gunstige effecten optreden.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belang(en). De genoemde belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (eventuele) negatieve effecten op de in tabel 2 genoemde beschermde soorten te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Ten gevolge van het voorgenomen gebruik van windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven, bestaande uit 2 windturbines vindt overtreding plaats van het verbodsartikel 3.1 voor vogelsoorten en van 3.5 van de Wnb voor vleermuizen.

Vogels

Voor de 38 vogelsoorten waarvoor meer dan incidentele sterfte wordt voorzien, dient het eventueel effect op de gunstige staat van instandhouding (GSI) beoordeeld te worden. Daartoe is het ORNIS-criterium gehanteerd. Dit criterium stelt dat zolang de additionele sterfte t.g.v. een initiatief geringer is dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte, er geen effect op de gunstige staat van instandhouding is. Indien de additionele sterfte kleiner is dan deze 1%-mortaliteitsnorm kan een effect op de populatie ten gevolge van het initiatief op zichzelf worden uitgesloten, aangezien de sterfte in dat geval verwaarloosbaar klein is. In tabel 8 is voor de vijf soorten waarvoor meer dan incidentele sterfte wordt voorzien, de populatiegrootte, de 1%-mortaliteitsnorm, de voorspelde sterfte én de staat van instandhouding (in deze 5 gevallen matig ongunstig) weergegeven.

Uit de Natuurtoets en tabel 8 blijkt dat de voorspelde sterfte van de vijf vogelsoorten ruim onder de 1%-mortaliteitsnorm blijft. Daarom wordt geconcludeerd dat een negatief effect op de GSI van de betrokken populaties, door de additionele sterfte van Windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven, met zekerheid wordt uitgesloten.

Met inachtneming van de cumulatieve effecten van projecten die gelijktijdig in proces zijn om gerealiseerd te worden, komt voor een aantal vogelsoorten het totaal voorspelde aanvaringsslachtoffers op basis van een worst-case benadering iets hoger uit. Het betreft echter bij al die windparken algemene soorten (zoals een aantal ganzen- en meeuwensoorten), met een hoog 1%-mortaliteitsgetal. Voor alle onderzochte soorten is bij geen enkel park voorspeld dat er incidentele slachtoffers van kritische soorten zullen voorkomen, waardoor een effect op de instandhoudingsdoelen bij voorbaat niet aan de orde is.

Vleermuizen

De resultaten van het vleermuisonderzoek en de inschatting van het aantal aanvaringsslachtoffers laten zien dat de gunstige staat van instandhouding van de gewone en de ruige dwergvleermuis niet in het geding is, omdat de berekende mortaliteit als gevolg van aanvaring met de turbines ver verwijderd blijft van de 1%-mortaliteit voor de totale populatie in een straal van 30 kilometer rond de geplande turbines. Voor de laatvlieger ligt de berekende mortaliteit van 1 exemplaar per jaar dicht bij de 1%-mortaliteit (3 exemplaren).

Cumulatie van effecten op vleermuizen

Aangezien in de omgeving van windpark Nieuwgraaf InnoFase te Duiven nog andere windparken zijn gepland en reeds ontheffing en/of vergunning hebben ontvangen in het kader van de Wet natuurbescherming én nog niet gerealiseerd zijn (windpark Nijmegen A15, Groene Delta Nijmegen, windpark Koningspleij en windpark Bijvanck), die binnen een straal van 30 km gelegen zijn, willen we de effecten van die initiatieven ook meenemen in deze toetsing. De gegevens van de vier genoemde windparken zijn, samen met die van windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven, opgenomen in tabel 10. Voor de 1%-mortaliteit is hier gerekend met een straal van 30 km rond het windpark Nieuwgraaf InnoFase, aangevuld met de delen van de cirkels rond andere initiatieven, die overlappen met de 30km cirkel van windpark InnoFase vallen (zie figuur 3 in Bijlage 2).

Naast de vier genoemde parken, zijn er ook nog twee parken binnen de 30-km-zone, waarvoor nog geen definitieve ontheffing/vergunning is afgegeven, maar waarvoor een procedure gaande is en de kans aanwezig is dat deze definitieve ontheffing/vergunning ontvangen vóórdat de ontheffing/vergunning van Windpark Nieuwgraaf-InnoFase definitief is. Deze twee parken (IJsselwind Zutphen en Windparken Netterden-2) worden volledigheidshalve ook meegenomen in de cumulatieberekening, om te beoordelen of ze nog een risico vormen of dat hiervoor extra voorschriften moeten gelden.

Tabel 10. Overzicht van het aantal waargenomen exemplaren, verwachte aanvaringsslachtoffers van vleermuizen per jaar voor de windparken Nijmegen A15, Groene Delta Nijmegen, Koningspleij en Bijvanck en de 1%-norm van natuurlijke mortaliteit.

	Overlapping met 30-km-cirkel rond Windpark Nieuwpark InnoFase						
	Windpark Duiven	Windpark Koningspleij*	Windpark Bijvanck**	Windpark Groene Delta	Windpark A15		
Overlappende oppervlakte in km2	2826	2579	2247	1774	1900		
% dat overlappend is	100%	91%	80%	63%	67%		
Cumulatie van het aantal aanvaringsslachtoffers						Cumulatief aantal slachtoffers bij 5 parken	Evenredig aantal bij 1% mortaliteit op basis van 1%-mortaliteit en 30 km ²
Gewone dwergvleermuis	8,2	15,0	2,4	3,8	9,0	38,3	50,2
Ruige dwergvleermuis	0,8	2,1	0,1	0,0	0,3	3,2	27,6
Laatvlieger	1,1	0,1	0,1	0,0	0,0	1,3	3,4

* Voor de gegevens is gebruik gemaakt van de kaarten in de bijlage van de Natuurtoets Koningspleij.

** Met stilstand-voorziening (-80%)

Tabel 11. Overzicht van het aantal waargenomen exemplaren, verwachte aanvaringsslachtoffers van vleermuizen per jaar voor de windparken Nijmegen A15, Groene Delta Nijmegen, Koningspleij, Bijvanck plus de windparken Zutphen en Netterden-2 en de 1%-norm van natuurlijke mortaliteit.

	Overlapping met 30-km-cirkel rond Windpark Nieuwpark InnoFase								
	Windpark Duiven	Windpark Koningspleij	Windpark Bijvanck**	Windpark Groene	Windpark A15	Windpark IJsselwind	Windpark Netterden**		
Overlappende oppervlakte in km ²	2826	2579	2247	1774	1900	1331	1316		
% dat overlappend is	100%	91%	80%	63%	67%	47%	47%		
Cumulatie van het aantal aanvaringsslachtoffers								Cumulatief aantal slachtoffers bij 7 parken	Evenredig aantal bij 1% mortaliteit op basis van 1%-mortaliteit en 30 km ²
Gewone dwergvleermuis	8,2	15,0	2,4	3,8	9,0	5,3	1,5	45,1	50,2
Ruige dwergvleermuis	0,8	2,1	0,1	0,0	0,3	0,4	0,3	3,9	27,6
Laatvlieger	1,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,9	0,5	2,7	3,4

* Voor de gegevens is gebruik gemaakt van de kaarten in de bijlage van de Natuurtoets Koningspleij.

** Met stilstand-voorziening (-80%)

*** Stilstandvoorziening is nodig, vanwege de >1%-mortaliteit bij de laatvlieger, vandaar dat het aantal slachtoffers op minus 80% is gezet

Uit tabel 10 en 11 blijkt dat voor geen van de onderzochte soorten het gezamenlijke mortaliteitscijfer boven de 1%-mortaliteit uitkomt. Een stilstand-voorziening om het aantal vleermuisslachtoffers te reduceren, is dan ook niet aan de orde.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 Wnb, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.

Conclusie toetsingscriteria

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing verleend worden, omdat:

1. er geen andere bevredigende oplossingen bestaan;
2. er sprake is van in de wet genoemde belangen (Vogelrichtlijn, artikel 3.3, lid 4, sub b onder 1 Wnb en Habitatrichtlijn, artikel 3.8, lid 5, sub b onder 3, Wnb) en;
3. er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding.

VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

Coördinatiebesluit

Artikel 3.30 van de Wet ruimtelijke ordening en het daarop gebaseerde coördinatiebesluit van het college van B&W van Duiven van 11 december 2018 maken het mogelijk dat de voorbereiding en bekendmaking van de voor het Windmolenpark InnoFase Duiven benodigde besluiten worden gecoördineerd.

Momenteel worden de omgevingsvergunning, het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan en de watervergunning gecoördineerd ter inzage gelegd, samen met het ontwerp van de ontheffing voor soortenbescherming op grond van de Wet natuurbescherming.

Inzagetermijn

Het ontwerp van de ontheffing voor soortenbescherming in het kader van de Wet natuurbescherming ligt, tezamen met de daarbij behorende stukken, met ingang van 13 juni 2019 voor zes weken ter inzage, dus tot en met 24 juli 2019.

De ter inzage gelegde stukken kunt u op afspraak inzien op het gemeentehuis te Duiven (Koning Willem-Alexanderplein 1, 6921 ES Duiven), telefonisch bereikbaar via tel.nr. (0316) 279 111.

Zienswijze

Gedurende de termijn van terinzagelegging kan eenieder een schriftelijke zienswijze over het ontwerpbesluit kenbaar maken bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Duiven, Koning Willem-Alexanderplein 1, 6921 ES Duiven.

Ook bestaat de mogelijkheid voor eenieder om gedurende de inzagetermijn een zienswijze mondeling naar voren te brengen. Als u van deze gelegenheid gebruik wilt maken, dan dient u eerst een afspraak te maken de heer Tim Nijs via tel.nr. (0316) 279 111.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Duiven draagt zorg voor het doorsturen van de ontvangen zienswijzen naar Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland (het bevoegd gezag voor de ontheffing voor soortenbescherming in het kader van de Wet natuurbescherming).

Wij maken u erop attent dat alleen beroep tegen de uiteindelijke besluiten kan worden ingediend als de indiener ook een zienswijze heeft ingebracht tegen de ontwerpbesluiten én belanghebbende is.

Bijlagen

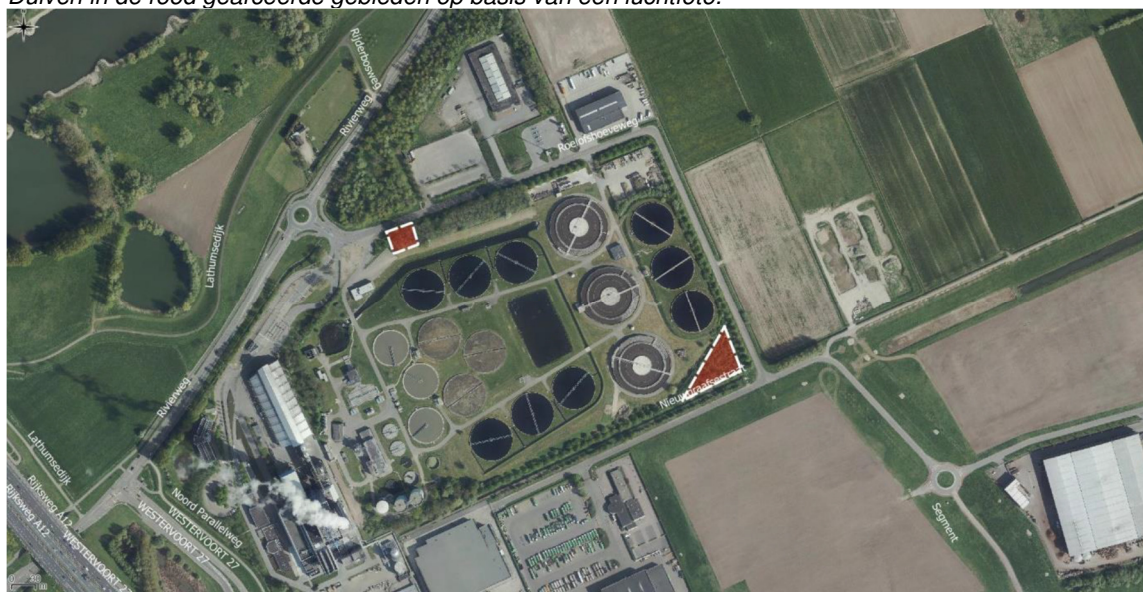
- Bijlage 1: Ligging van het plangebied windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven
- Bijlage 2: Weergave van initiatieven binnen de 30 km-zone

Bijlage 1: Ligging van het plangebied windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven

Figuur 1: Topografische ligging van het plangebied en locaties van windturbines (rode cirkels) binnen Windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven.

Figuur 2: Ligging van het plangebied en locaties van windturbines binnen Windpark Nieuwgraaf InnoFase Duiven in de rood gearceerde gebieden op basis van een luchtfoto.

Bijlage 2: Weergave van initiatieven die mogelijk binnen de 30 km-zone rond Windpark Nieuwpark InnoFase te Duiven vallen.

Figuur 3: Weergave van 30-km-cirkels rond aan te leggen windparken en de mate van overlap met het windpark Duiven (relevant voor parken binnen de 30 km afstand).

